

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

**Služební řád pro dozorce a dělníky v Ostravském kamennouhelném horním okrese =
Dienstordnung für das Aufsichts- und Arbeiter-Personale im Ostrauer Steinkohlen-Bergreviere =
Porządek służbowy dla dozorców i robotników w okręgu górniczym ostrawskich kopalń węgla kamiennego.**

Liczba stron oryginału

52

Liczba plików skanów

52

Liczba plików publikacji

53

Sygnatura/numer zespołu

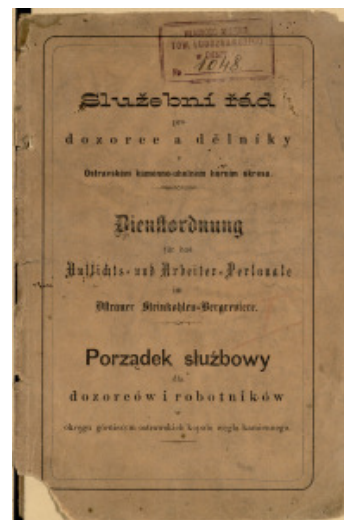
TL II 01048

Data wydania oryginału

[1866]

Zdigitalizowano w ramach projektu pt.

**Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa
piśmienniczego on-line**

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Śląskie.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Služební řád
pro
d o z o r c e a d ě l n í k y

v
Ostravském kamenno-uhelném horním okrese.

Dienstordnung

für das
Aufsichts- und Arbeiter-Perfonale
im

Ostrauer Steinkohlen-Bergreviere.

Porządek służbowy

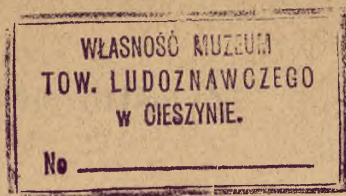
dla
d o z o r c ó w i r o b o t n i k ó w

w
okregu górniczym ostrawskich kopali węgla kamiennego.

323.332:622

TL 1048 II

187

Služební řád pro dozorce a dělníky v Ostravském kamenouhelném horním okresu.

A.

Všeobecná ustanovení.

§. 1. Tento služební řád má platnost pro veškeré uhelné doły, položené v Ostravském — vynešením dne 14. června 1856, č. 8326/113 od slavné c. k. slezské zemské vlády v Opavě potvrzeném — kamenouhelném horním okresu.

Jeho platnost začíná 1. srpnem 1866.

§. 2. Pečování o to, aby se služební řád držel, přísluší mimo představeným jednotlivých závodů, též i důlním ředitelům.

§. 3. Proti nařízením závodních náčelníků, tomuto služebnímu řádu odporujícím, mohou dotknutí vésti stížnost u představeného c. k. horního hejtmanství.

§. 4. Náčelníci závodů mají se o to starati, aby služební řád podřízeným dozorcům a dělníkům nejméně jedenkrát za rok v zemských, zde užívaných řečích, (německy, česky, polsky) předčítán a v ústavně vždy jeden exemplář k nahlídnutí vyvěšen byl.

B.

Zvláštní ustanovení.

1.

Rozdělení závodního personálu.

§. 5. Veškerý závodní personál se dělí:

- a) na dozorce,
- b) na vlastní dělníky.

ad a) K prvním přináležejí: nadpodůlní, nadstrojovní, stavitelští dozorcové, podůlní, strojovní (nadvodární), podenní dozorcové, odvážní, zamečnické a kovářské mistrové, zednické a tesařské polírové, odměřčí, koksovní, nášachtní, tesařské mistrové, nadkopní a kovářské starší.

ad b) K poslednímu přináležejí starší a mladší havíři, vozičkové, důlní tesaři (dřevíčkové), vodárníci a mašínisté, topičové, koksáři, zámečnické, kováři a jiní podenní dělníci.

§. 6. Závodní personál se rozvrhuje na stálý a nestálý.

K stálému personálu se počítají ti, kteří dle stanov do horního bratrstva přijati byli.

Všichni ostatní se počítají k nestálým.

II.

Přijmutí do služby dozorců a dělníků.

§. 7. Přijmutí nebo jmenování dozorců v §. 5 vypočtených, stává se buď bezprostředně od majetníka anebo od náčelníka závodu.

Přijmutí dělníků stálých čili nestálých přináležejí s ohledem na dotyčná určení stanov horního bratrstva buď náčelníku závodu anebo řediteli jednotlivého závodního odvětví.

§. 8. S ohledem na poměr dozorců, stálých a nestálých dělníků k hornímu bratrstvu, jsou stanovy tohoto rozhodné.

§. 9. Do důlní práce mohou jen mužské osoby přijmuté býti, které už 14. rok dosáhly. Ženské a mladší děti než-li 14leté, které ale už do školy choditi nemusí, smějí jen k nádenní práci upotřebované býti.

§. 10. Každý kdo se o službu nebo práci uchází, musí odevzdati závodnímu náčelníku nebo k tomu zmocněnému důlnímu řediteli průkazní lístek a v pádu byl-li už někde na kterémkoliv rakouském horním závodu ve službě nebo práci, poslední služební vysvědčení nebo poslední výhostní list (výhost); zámečníci, kováři čili jiní řemeslníci dle §. 54 živnostnického řádu od 20. prosince 1859 svou pracovní knížku a kde se to ve prospěch horního bratrstva žádá také křtící nebo rodní list a od patřičného horního lékaře potvrzené vysvědčení zdravoty. Za tyto, při závodu uložené listiny obdrží přijmutý dělník certifikát.

§. 11. Dle §. 10 přijmutý dozorce nebo dělník má tento certifikát dobře uschovati a kdyby ho náhodou ztratil, má se hned ucházeti o vystavení duplikátu a s ohledem na trvání svého průkazního lístku (kteréz v certifikátu udané jest), starati se zavčas o jeho prodloužení.

§. 12. Od vykázení se s průkazním lístkem jsou vyjmuté jen vdané ženské a pod otcovskou moci stojící příbuzní dozorců čili dělníků, kteří se už při tom samém uhelném závodu v práci nacházejí.

§. 13. Jelikož dle §. 208 v. h. z. dozorcei a dělníci, kteří kdykoliv na některém rakouském horním závodu sloužili, bez výhostního listu (výhostu) od žádného majetníka horního závodu do služby nebo práce přijati býti nesmějí, tedy musí takové, proti předpisu přijmuté osoby, kdyby od jejich dřívějšího majetníka nebo představeného závodu na základě §. 201 v. h. z. zpět po-

žadované byly, do jejich předešlé služby nebo práce se vrátiti, až by dle zákona a služebního řádu požadovanou výpovědní lhůtu dodržely.

III.

Povinnosti dozorců.

§. 14. Mimo všeobecné, dozorcům příslušící zákonné povinnosti, věrnosti a přičinlivosti ve všestranném zájmu závodu, přísluší zvláště nadpodůlním, podůlním, nadkopním a t. d. následující:

- a) Zvláštní dohlídka všech podzemních a dle okolností též všech nadzemních prací v onom, jejich péči přikázaném důlu, jakož i přísné a správné provedení všech jim uložených kterýchkoliv rozkazů a nařízení.
- b) Dohlídka na dělníky jim podřízené a
- c) Starost o schránění a zachování všeho k důlu přináležícího materiálu, náčiní a nádobí.

§. 15. Zvláště jest jich povinností, dohlížeti k přísnému provedení všech překopů, stříd a porub, jakož i k jich přiměřenému a bezpečnému vybudování, pořádnému vydržování uhla, přiměřenému zachování všech opatření, týkajících se větrování důlu a k přísnému dodržování šichtovního času; dále se mají starati o bezpečnost dělníků proti každému nebezpečení života, pročež těmto při nebezpečných pracích raditi a pomahati mají; oni mají dohlížeti k upotřebování trhacího prachu a při tom přísně na to dbáti, aby se prach pozorně uschovával a jen v patronách k nabíjení vrtných děr upotřebován byl, k prvním jen bezkřemité látky a mimo to pro střelné díry ve skále jen měděné prožehy užívané byly.

Oni nesmí dovoliti, aby selhaná rána opět vyvrtána byla a do takového předku se před uplynutím čtvrti hodiny vkročilo.

§. 16. V dílách, třaskavými větry obtížených, mají upotřebovati největší pozornost a dohlížeti k tomu, aby se do nebezpečných předků jen s věterkou (bezpečnou lampou) chodilo. K tomuto účelu mají důkladně pozorovati vývin plynů a každý pozorovaný větší výdech plynů, kterýž by pro dělníky nebezpečným býti mohl, hned důlnímu řediteli oznámiti.

§. 17. Po každé sváteční nebo omeškané šichtě mají nadpodůlní, podůlní, nadkopní nebo jiné osoby, jimž důlní dohlídka svěřena byla, všechny v práci se nacházející předky prohlídnouti, tyto s ohledem na jejich bezpečnost proskoumati, potřebná opatření k odstranění nalezených vad čili nedostatků učiniti a zvláště nedovoliti dříve střílení prachem na takových místech, kde se to bez možného nebezpečení stati nemůže. Tak zvané vypalování plynů s raketami je pro dokázanou nebezpečnost nejpřísněji zakázáno.

Mimo to mají důlní dozorcí horním dělníkům udati přiměřenou záštitu (t. j. útočiště po odpálení střelné rány.)

§. 18. O všech v důlu se přihodilých změnách a zvláštních případech, jakož i o disciplinárních přestupcích dělníků, mají důlní dozorcí po vylezení z důlu anebo v nutných pádech hned podati zprávu důlnímu řediteli; stejně mají jejich nástupcům v následující šichtě sděliti všechny změny zvláště týkající se větrování a potom pověditi jim, mají-li se v šachtě, ve střídách, správký ne o v porubách pojištění státi.

§. 19. K dělníkům mají se dozorcí chovati sice přísně ale také vlídně a vždy se uvarovati vší strannosti skutečné nebo i jen zdánlivé. Pročež mají při své dohlídce všechny nepříslušnosti, nepořádky a přestupky bez ohledu na osobu které se to týče, hned oznámiti důlnímu nebo závodnímu představenému, aby dle provinění potrestané byly.

§. 20. Pro nepříslušné nakládání s dělníky od strany dozorců, mohou dělníci si stěžovati u důlního nebo závodního náčelníka.

IV.

Povinnosti dělníků.

§. 21. Každý do práce přijmutý dělník je povinnován:

- a) aby své představené, totiž úředníky jakož i podúlní, mistry a dozorce vůbec, přísně poslouchal a k nim se uctivě a zdvořile choval;
- b) má se k svým soudruhům a ostatním závodním osobám chovati snášenlivě a slušně;
- c) má vůbec spořádaně živ býti a zvláště vždy střízlivě a v určený čas se k volání a práci dostaviti;
- d) příkázanou práci kteréhokoliv způsobu a v každý čas bez odporu nastoupiti a dle obdrženého rozkazu přísně vykonávati;
- e) v čas šichtovní pilně pracovati a v takových předkách, kde pro třaskavé plyny (hřímací vzduch) nebo z jiné příčiny vystřídání v předku příkázáno jest, dočkatí a střídající se mužstvo na každé nebezpečnoství anebo kteréhokoliv zvláštní výjevy upozorniti;
- f) tam, kde spouštění a vytážení po kleci (šále) dovoleno není, nesmí se k chození na důl a z dolu upotřebovati jiných lezných přístrojů než-li stávajících;
- g) po skončené šichtě má se opět k volání dostaviti a zde všechny při svém díle nebo lezení pozorované chyby nebo vady oznámiti;
- h) v důlu má jíti jen do svého určeného předku, upotřebovati jen předepsané světlo a varovati se každého znečištění jakož i porouchání;
- i) při upotřebování věterek má přísně pozorovati příkázanou opatrnost, nez jde na důl ji dobře prohlédnouti a na dole ji neotvíráti;
- k) ve schodnici obdržené nařízení a naražené prostředky opatrnosti přísně a náležitě vyplniti a upotřebovati, v důlech kde se upotřeboví věterky

nikdy, na jiných místech ale nikoliv v čas práce a nikdy bez zvláštního dovolení kouřiti tabák a píti lihové nápoje;

- l) svěřené náčiní a jiný materiál šetřiti, dávati pozor aby se úkolní tečky neporouchaly nebo nepřesadily a vůbec všeho se varovati a střežiti co by závodu mohlo býti škodným;
- m) každého sváru a každé násilnosti se varovati a náhodné sváry přednésti svému představenému k rozsouzení a vynešení;
- n) při náhodných nešťastných pádech má bez ohledu na čas pracovní dle největší možnosti pomahati, zvláště kde se to o zachránění života lidského anebo o zachování důlu jedná; konečně
- o) musí se dle potřeby podrobiti i pracím nižšího stupně.

§. 22. Všichni stálí horníci mají dle možnosti k rozdlu nositi hornický šat; k roční hornické slavnosti mají se všichni horníci účastniti ve svátečním obleku.

V.

Trvání práce.

§. 23. Pracovní šichty jsou dle povahy práce buď 12 nebo 8hodinové a rozvrhují se opět na denní a noční šichty. Při 8hodinových šichtách začíná směna v 6 hodin ráno, ve 2 hodiny odpoledne a v 10 hodin večer; při 12hodinových v 6 hodin ráno a v 6 hodin večer.

Dělníci mají z příčiny volání a modlení dostaviti se ke schodu o půl hodiny dříve.

§. 24. Každý dělník je povinnován, aby své přikázané šichty v plném počtu a úplně vykonal; při důležitých příhodách, nutných správkách a důlních pracích musí také pracovati přes šichtovní čas a dle potřeby jíti na důl i v neděli a ve svátek.

§. 25. Při 8hodinových šichtách musí dělníci, je-li toho potřeba také déle než 8 hodin t. j. na přistávku (na přistatou) pracovati. Taková přistatá práce nesmí ale za týden více obnášeti než-li 3 osmihodinové šichty.

§. 26. Kdyby dělník v čas šichtovní pro přihodilé onemocnění nebo utrpené poranění svůj předek opustiti musel, má hned, ať si by pracoval na panskou nebo v úkolu, o tom dáti zprávu svému představenému buď osobně anebo v zaneprázdnění skrze svého soudruha.

Skrácení šichty jest jenom s povolením důlního ředitele dovoleno.

§. 27. Jenom následkem onemocnění nebo zvláštních dokázaných překážek anebo po obdržení dovolení od důlního ředitele jest zmeškání šichty dovoleno.

V obou prvních pádech má to buď skrze své příbuzné nebo jednoho soudruha slušně a v čas oznámiti a stranu lékařského opatření se dle příkazů v stanovách bratrské pokladny obsažených chovati.

§. 28. Opozdnění nastoupení práce se musí zvláště odůvodniti.

VI.

V ý p l a t a.

§. 29. Každému dělníku se vypočítá jeho mzda dle jeho skutečné práce nebo jeho přičinění a sice:

Oným, jež dostávají týdenní plat, dle úplného počtu týdnů, úkolnímu dělníku dle určeného úkolu, šichtovnímu dělníku dle počtu vykonaných celých šicht a dle normální, jeho pracovní tříde přiměřené mzdy — a po srážce za prach a olej, příspěvku do bratrské kasy a jiných usnešených srážek, obdržené zálohy (půjčky) nebo snad trestních peněz na ruku vyplatí.

§. 30. Určení a odbírání (odbírka) úkolu stává se každých 4 nebo 5 neděl. Přehledka úkolu čtrnáct dní

po určení úkolu a výplata osm až šestnáct dní po odbírce úkolu.

Jen na čas přijatí nádeníci nebo řemeslníci můžou mimo toho času každých osm neb čtrnáct dní vyplaceni býti.

§. 31. Také ti horníci, kteří mezi měsícem vystoupí anebo propuštění byli, mají obdržeti svou mzdu teprv na příští měsíční výplatě.

Výminkou jsou jenom dovolenci vojenští, kteří se s příkazem k dostavení vykážou.

§. 32. Při výplatě mají se vyplacené peníze dle volané ceny přijmouti a nahodilé omyly mají se ještě u platebního stolu vyrovnati.

Naproti tomu mají se domnělé omyly (mýlky) při vypočtení platu teprv po výplatě a sice nejdéle dva dni po ní u závodního nebo důlního představeného ohlásiti, od něž se přiměřené vysvětlení a v pádu opravení stane.

§. 33. Mzdni zálohy (půjčky) se nedávají. Jenom ve zvláštních ohledu hodných pádech, jako v pádu smrti, dlouhých nemocí v rodině, anebo při jiných neproviněných domácích nehodách, dává se výmínečně starším a zachovalým dělníkům záloha nanejvýš na polovičku vydělané mzdy.

VII.

K á z n ě.

§. 34. Na zanedbání v tomto služebním řádu obsažených povinnosti a předpisů jsou určeny kázně.

Tyto pozůstávají buď v napomenutí, trestních pracích anebo pokutách (srážkách mzdních), buď v sesazení na nižší mzdni třídu anebo v úplném propuštění. V přitěžovacích okolnostech může takové zanedbání mimo to za následek míti oznámení k trestnímu soudu.

§. 35. Pokuty nesmějí pro jednotlivý trestní pád u dozorců 10 zl., u dělníků 6 trestních šchet převyšovati

a první smějí jen od závodního náčelníka uložené býti. Pod trestní šichtou se rozumí ona normální šichtovní mzda, kteráž dle mzdního normálu dělnické třídy potrestaného přináleží.

§. 36. Spůsob a výška dělníkům uložených kázní určuje se vůbec od závodního náčelníka anebo důlního ředitele dle stávajících okolností.

§. 37. Zvláště ale mají platit následující trestní určení:

a) Surové a vůbec neslušné chování se k představenému závodu nebo k závodním úředníkům nebo dozorcům, buď si v důlu nebo v úředním kanceláři anebo ve schodici a ukáže-li se kdo před závodním nebo důlním představeným v stavu opilství, potrestá se dle stupně překročení buď

aa) s dvěma nebo šesti trestními šichtami,

bb) s trestní práci anebo sesazením na nižší mzdu.

Při zvláštních přitěžovacích okolnostech

cc) s propuštěním z práce.

b) Sváry nebo rvanice na důlu se potrestají:

aa) na původci nebo návodčím s třemi trestními šichtami,

bb) na každém jiném účastníku s jednou trestní šichtou. Při značnějších následcích takové rvačky stane se mimo to oznámení k trestnímu soudu.

c) Opozděný příchoz k ústavu bez dokázání skutečných překážek se potrestá

aa) prvníkrát napomenutím a upozorněním na trestní příkazy,

bb) druhýkrát poloviční trestní šichtou,

cc) v pozdějších pádech s jednou až i třemi trestními šichtami a konečně propuštěním z práce.

- d) Meškání šichet bez opovězení a skrácení šichet t. j. předčasné opuštění práce a spaní v čas pracovní šichty se potrestá:
- aa) prvníkrát napomenutím a upozorněním na trestní příkazy ;
- bb) v opětných pádech poloviční šichtou za každou zmeškanou, skrácenou nebo prospanou pracovní šichtu a
- cc) kdyby od dělníka v čas jednoho měsíce dvanáct šichet svévolně zmeškáno bylo, propuštěním z práce.
- e) Zdráhá-li se dělník vykonati jemu přikázanou práci, anižby v tom tělesným od lékaře dokázaným nebo viditelným neduhem zabráněn byl, potrestá se dvěma až čtyřmi šichtami, nebo sesazením na tři až šest neděl do nižší mzdy a při další neposlušnosti se hned z práce propustí.
- f) Stane-li se odepření práce anebo jiné zprotivení se v službě od vícera dělníků současně z toho úmyslu, aby vynutili vyšší plat čili jiné podmínky, budou tito nejenom z práce propuštěni, nýbrž i příslušnému soudu k potrestání dle §. 481 tr. zákona oznámeni.
- g) Dělníkům, kteří přišli opilí na šachtu se lezení na důl zakáže a mimo to jedna trestní šichta uloží. V opětných pádech může trest až na 6 šichet ba i na propuštění zvýšen býti.
- h) Užívání nebo donášení lihových nápojů (kořalky) v čas pracovní šichty, potrestá se jednou až dvěma trestními šichtami, v čas důlní šichty třemi šichtami, u havířů mimo to s 1 až 2 měsíčním sesazením na voziče, v opětném pádu ale úplným propuštěním z práce.
- i) Nedovolené spouštění se po kleci (šále) potrestá se prvníkrát dvěma šichtami v opětném pádu až i šesti šichtami.

- k) Znečištění důlu se potrestá jednou, v opětném pádu dvěma až i čtyřmi šichtami.
- l) Zakázané chození do zastavených předků, svícení otevřenou lampou tam kde věterky přikázané jsou, jakož i otvírání věterky v důlu, potrestá se na dostíhnutém dělníku třemi až šesti šichtami, nebo sesazením na jeden až čtyry měsíce. V přítěžovacích okolnostech má takový dělník propuštěn a na základu §. 431 trestního zákona soudu k potrestání odevzdán býti.
- m) Kdokoliv bez výslovného dovození v důlu v čas práce tabák kouří, potrestá se prvníkrát zabavením kuřlavého náradí, jednou trestní šichtou, v opětném pádu třemi až pěti trestními šichtami a kdyby to nepomohlo, úplným propuštěním z práce.
- Kdyby ale někdo na takových místech, která pro přítomnost třaskavých větrů nebo vůbec pro oheň nebezpečná jsou, při kouření tabáku dostíhnutým byl, bude hned z práce propuštěn a mimo to na základu §. 431 trestního zákona od 27. května 1852 bez prominutí soudu k potrestání oznámen.
- n) Nedbalá, příkazům odporující práce, neposlušnost, jakož i nešetrnost obyčejných a zvláště přikázaných prostředků opatrnosti, má dle úsudku závodního čili důlního náčelníka za následek:
- aa) buď ztrátu výplaty za vykonanou práci, nebo
- bb) peněžný trest jedné až pěti trestních šicht, nebo
- cc) sesazení do následující nižší pracovní třídy na jednu až čtyry neděle.

Je-li ale taková nedbalost nebo nešetrnost mimo to pro život lidský a pro důl nebezpečnou, buď si to zabořením, výbuchem hřimacích větrů, důlním požárem, nebo náhlou průtrží zastavené vody, bude vinník propuštěn a mimo to k dalšímu zákonitému potrestání soudu oznámen.

- o) Kdo by opominul udati zprávu o kterémkoliv nedostatku pozorovaném buď v předku nebo v čas přechození důlu, bude potrestán poloviční trestní šichtou.
- p) Kdo přesadí úkolní tečku, nebo se kter hokoliv zpronevěření dopustí (ke kterémuž se též tak zvaná družní krádež, krádež náčiní, šatstva, potraviny atd. počítá), musí tuto škodu nahraditi a bude z práce propuštěn.
- q) Ošizení kteréhokoliv způsobu, jako :
- aa) ubírání uhlí v cizích předkách,
- bb) falešné udání těžby,
- cc) úmyslné padělání těžných značek (kolků),
- dd) neúplné narážení těžných nádob,
- ee) nečisté dobývání a narážení uhlí — potrestá se na viníku podle povstalé škody peněžní cenou 1 až 6 šichet, nebo sesazením a v pádu pod aa) uvedeném také propuštěním z práce.
- Dokáže-li se při takovém ošizení srozumění celého družstva, propadnou tito všichni tomu samému trestu.
- r) Prodávání k důlní práci odebraného oleje čili prachu, potrestá se dvojnou peněžní cenou prodaného množství a nedá-li se toto vypátrati, 3 až 6 šichtami a v opětném pádu úplným propuštěním z práce.
- s) Úmyslné pokazení materiálu, náčiní, nádob atd. potrestá se dle výšky způsobené škody buď sesazením nebo úplným propuštěním a dostihnutí musí mimo to způsobenou škodu zaplatiti.
- Stanou-li se ale takové škody na mašinách, lezných a větrných přístrojích v nebezpečných okolnostech, mají tito následkem nejenom pro-

puštění z práce nebo služby, nýbrž i odevzdání vinného trestnímu soudu.

- t) Porušení těchto předmětů buď si z pouhé nevědomosti nebo nedbalosti, potrestá se buď srážkou v ceně způsobené škody, nebo sesazením, v opětném pádu ale úplným propuštěním.

§. 38. Každá na základu tohoto trestního řádu od závodního nebo důlního náčelníka uložená kázeň se provinému dělníku čili dozorci oznámí a ve zvláštním trestním protokolu zaznamená.

§. 39. Kdo se uloženému trestu meškáním práce vyhýbá, ztratí svou pozůstalou mzdu ve prospěch závodní bratrské kasy a neobdrží tak dlouho výhostní list, až se byl uložené kázni podrobil. Přesahá-li kázeň, jako na př. sesazení čas 14 dní, zůstává provinilemu sice volno dle §. 201 v. h. z. na 14 dní děkovati z práce, ale v jeho výhostním listu bude udán v oné dělnické třídě na kterou sesazen byl.

§. 40. Všechny peněžné tresty, dokud se nepovažují co náhrady za škodu závodu způsobenou, přijdou do závodní bratrské kasy.

VIII.

Vystoupení a propuštění.

§. 41. Každému dělníku je volno vystoupiti z práce po 14denní výpovědné lhůtě.

Dozorci jsou ke 4 nedělní výpovědné lhůtě vázáni. Výminka platí jen v takovém pádu, kdykoliv se dělník nebo dozorce k delší, od zvláštní vzájemné služby závislé pracovní lhůtě zavázal.

§. 42. V čas výpovědné lhůty má dělník všechny pravidelné šichty pořádně vykonávati; proti tomu jednajícím se zadrží pozůstalá mzda a výhostní list až do vyplnění těchto zákonitých povinností.

§. 43. K 14denní výpovědi jsou povinnováni též takoví dělníci, kteří sice přijati byli ale svou práci ještě nenastoupili. Také tito musí skrz 14 dní své šichty pravidelně a pořádně vykonávat.

§. 44. Naproti tomu mají také závodní ředitelstva dělníky teprv po 14denní výpovědi ze služby propustiti. Jenom v pádu trestního provinění může takový dělník dle tohoto služebního řádu, nebo — kdyby byl při vstoupení do služby svou předešlou horní práci neudal — také hned propuštěn býti.

§. 45. Za propuštěného bez předešlé výpovědi platí mimo to každý

- a) který skrz 14 dní bez předešlého oznámení z kterékoliv příčiny práci zmeškal;
- b) také ten, který sice jako nemocný oznámen a také s lékařskou ukázkou opatřen byl, ale skrze 6 týdnů žádnou lékařskou pomoc neupotřeboval aneb bez lékařské pomoci zůstal a toto závodnímu náčelníku nebo důlnímu řediteli neoznámil.
- c) každý vojenský dovolenec, který po svém návratu od vojska v čase 14 dní bez dostatečné příčiny do práce se nehlásil.

§. 46. Každý pořádně vyhostěný jakož i na základě tohoto služebního řádu propuštěný dělník obdrží své uložené průkazní listiny za navrácení certifikátu a mimo to dle §. 208 v. h. z. výhostní list, v kterémž mimo ostatní zákonitě udání ono poznamenání přijmouti se má, zda-li majitel po předechozí výpovědi vystoupil anebo ale propuštěn byl.

§. 47. Vystupující nebo na základě §. 202 a 203 v. h. z. propuštění dozorcí, dostanou přiměřené služební vysvědčení.

§. 48. Aťsi se stalo vystoupení z práce nebo služby kterýmkoliv způsobem, přestávají ním všechny nároky

na náhradu do bratrské kasy placených příspěvků nebo na kteroukoliv podporu. Výminky toho jsou v patřících stanovách bratrské kasy obsažené.

Mährisch-Ostrau, am 19. April 1866.

Andrée m/p.,

freiherrlich von Rothschild'scher Bergdirector.

Leopold Fiedler m/p.,

Berginspector der u. p. Kaiser Ferd.-Nordbahn.

Anton Mládek m/p.,

Fürst Salm'scher Berg-Oberingenieur.

Cornelius Fallaux m/p.,

als Bevollmächtigter für das erzh. Steinkohlenbergwerk Gabrielenzeche bei Karwin.

Menzel m/p.,

Bergmeister, in Vertretung des Herrn Grafen Eugen von Larisch.

A. Pata m/p.,

Bergmeister und Bevollmächtigter des Herrn Johann Nepomuk Grafen von Wilczek.

Wilhelm Hübner m/p.,

Schichtmeister, in Vertretung Seiner Excellenz des Herrn Grafen Johann von Larisch-Mönnich.

Franz Loos m/p.,

Bergmeister, in Vertr. des Herrn Gewerken Hermann Zwieržina.

Wolfgang Fuchs m/p.,

fürsterzbischöflicher Bergmeister.

In Gegenwart des Berghauptmannschaftlichen Abgeordneten

Josef Fleischans m/p.,

k. k. Bergcommissär.

Nr. Exh. 646.

Gegenwärtig aus 48 Paragraphen bestehende Dienstordnung für das „Ostrauer Steinkohlen-Revier“ wird genehmigt.

Von der k. k. mährisch-schlesischen Berghauptmannschaft zu Olmütz den 7. Mai 1866.

L. S.

Der k. k. Berghauptmann
Hübl m/p.

Dienstordnung

für das Aufsichts- und Arbeiter-Personale

im Ostrauer Steinkohlen-Bergreviere.

A.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 1. Gegenwärtige Dienstordnung hat für sämtliche innerhalb des mit dem Erlasse vom 14. Juni 1856, Z. 8326/113, der hochlöblichen k. k. schles. Landesregierung zu Troppau genehmigten Ostrauer Steinkohlen-Bergreviers situirten Steinkohlen-Bergbaue Giltigkeit.

Ihre Wirksamkeit tritt am 1. August 1866 ein.

§. 2. Die Handhabung der Dienstordnung steht nebst den betreffenden Werksvorständen auch den Betriebsleitern zu.

§. 3. Gegen Verfügungen der Werksvorstände, welche mit dieser Dienstordnung im Widerspruche stehen, können die Betroffenen bei der vorgesetzten k. k. Berghauptmannschaft Beschwerde führen.

§. 4. Die Werksvorstände haben dafür Sorge zu tragen, daß die Dienstordnung dem unterstehenden Aufsichts- und Arbeitspersonale wenigstens einmal des Jahres in den hier üblichen Landessprachen (deutsch, böhmisch und polnisch) vorgelesen und in der Anstaltsstube je ein Exemplar zur Einsicht aufgelegt werde.

B.

Besondere Bestimmungen.

I.

Einteilung des Werkspersonales.

§. 5. Das gesammte Werkspersonale wird eingetheilt:

a) in das Aufsichts- und

b) in das eigentliche Arbeiterpersonale.

ad a) Zu dem ersteren gehören:

Die Grubenobersteiger, Maschinen- und Kunstobersteiger und Oberpoliere, die Grubensteiger, Kunststeiger, Tagsteiger, Wagmeister, Schlosser- und Schmiedemeister, Maurer- und Zimmerpoliere, die Kohlenmesser, Coaks- und Plazaaufseher, Zimmerlingsmeister, Oberhauer und Oberschmiede.

ad b) Zu dem letzteren gehören die Häuer, Lehrhäuer, Schlepper, Zimmerlinge, Kunst- und Maschinwärter, Heizer, Coaksarbeiter, Schlosser, Schmiede und andere Tagarbeiter.

§. 6. Das Werkspersonale zerfällt weiter in „ständiges“ und „nicht ständiges“.

Zum ständigen Werkspersonale werden diejenigen gerechnet, welche nach Zulaß der Statuten in den Knappschaftsverein (Bruderlade) aufgenommen worden sind.

Alle anderen werden zu dem nicht ständigen gezählt.

II.

Aufnahme des Aufsichts- und Arbeiter-Personales.

§. 7. Die Aufnahme oder die Ernennung der in §. 5 angeführten Aufsichtsorgane geschieht entweder unmittelbar von dem Werksinhaber oder von dem Werksvorstande.

Die Aufnahme der Arbeiter als ständige oder unständige steht mit Rücksicht auf die einschlägigen Bestimmungen der Bruderladestatuten dem Werksvorstande oder auch dem Leiter eines einzelnen Betriebszweiges zu.

§. 8. Hinsichtlich des Verhältnisses der Aufsichtsorgane, der ständigen und unständigen Arbeiter zur Bruderlade sind die Statuten der letzteren maßgebend.

§. 9. Zur Grubenarbeit können nur jene männlichen Individuen aufgenommen werden, welche bereits das 14. Altersjahr erreicht haben.

Weiber und Kinder unter 14 Jahren, die aber nicht schulpflichtig sind, dürfen nur zu Tagarbeiten verwendet werden.

§. 10. Jeder Dienst- oder Arbeitswerber hat seine Legitimationsurkunde und falls derselbe bereits irgend einmal auf einem österreichischen Bergwerke im Dienst oder Arbeit gewesen ist, das letztere Dienstzeugniß oder den letzten Abkehrschein; Schlosser, Schmiede oder andere Handwerksgefelln aber haben gemäß §. 74 der Gewerbeordnung vom 20. Dezember 1859 ihre Arbeitsbücher, und, wo es im Interesse der Bergbruderlade gefordert wird, auch den Tauf- oder Geburtschein und ein Gesundheitszeugniß von dem betreffenden Bergphysicus, dem Werkvorstande oder dem zur Aufnahme ermächtigten Betriebsleiter zu überreichen, wogegen ihnen über die deponirten Urkunden ein Certificat ausgestellt und übergeben wird.

§. 11. Der nach §. 10 aufgenommene Aufseher oder Arbeiter hat dieses Certificat sorgfältig zu verwahren, bei dessen allfälligem Verluste sich um die Ausstellung eines Duplicates zu bewerben und mit Bedachtnahme auf die in dem Certificate angelegte Dauer seiner Legitimationsurkunde rechtzeitig um die Verlängerung derselben Sorge zu tragen.

§. 12. Von dem Erlage der Legitimationspapiere sind nur die Ehegattinnen und die noch unter väterlicher Gewalt stehenden Angehörigen der bei demselben Kohlenwerke bereits beschäftigten Aufseher oder Arbeiter entboren.

§. 13. Da nach §. 208 allg. B.-G. Aufseher oder Arbeiter, welche irgend einmal auf einem österreichischen Bergwerke gedient haben, ohne Entlasschein (Abkehrschein) von keinem Bergwerksbesitzer in Dienst oder Arbeit aufgenommen werden dürfen, so müssen solche vorschriftswidrig aufgenommene Individuen, im Falle dieselben von ihrem früheren Werksbesitzer oder Werkvorstande auf Grund des §. 201 allg. B.-G. reclamirt werden, auf ihren früheren Dienst- oder Arbeitsposten wegen Einhaltung der gesetzlichen

oder dienstordnungsmäßig bedungenen Kündigungsfrist zurückkehren.

III.

Pflichten des Aufsichts-Personales.

§. 14. Neben den allgemeinen, dem Aufsichts-Personale zustehenden gesetzlichen Pflichten der Treue und Strebsamkeit im allseitigen Werksinteresse liegt namentlich den Obersteigern, Steigern, Oberhäuern u. vor Allem ob:

a) die specielle Beaufsichtigung aller Gruben- und nach Umständen auch aller Tagarbeiten bei dem ihrer Obforge zugewiesenen Grubenbaue, sowie die genaue und pünktliche Ausführung der ihnen erteilten sonstigen Aufträge und Weisungen;

b) die Aufsicht über das ihnen untergeordnete Arbeitspersonale, und

c) die Sorge für die Bewahrung und Erhaltung aller zur Grube gehörigen Materialvorräthe, Werkzeuge und Geräthe.

§. 15. Insbesondere haben sie auf die genaue Ausführung aller Querschlags- und Streckenbetriebe und Abbaue, so wie auf den zweckmäßigen und sicheren Verbau derselben, die gehörige Reinscheidung der Kohle, entsprechende Instandhaltung der Wetterführungs-Vorrichtungen und die genaue Einhaltung der Schichtenzeit zu sehen, für die Sicherheit der Arbeiter gegen jede Lebensgefahr zu sorgen, daher ihnen bei gefährlichen Arbeiten mit Rath und That beizustehen, — die Gebarung mit dem Sprengpulver zu überwachen, hiebei strenge darauf zu achten, daß das Pulver vorsichtig aufbewahrt und nur in Patronen zum Laden der Bohrlöcher verwendet, ferner zur ersten Befüllung quarzfreies Material, für Sprenglöcher im Gestein überdies nur kupferne Raumnadeln gebraucht werden.

Sie dürfen ferner nicht gestatten, daß ein versagter Schuß angebohrt und ein solcher Ort vor Ablauf einer Viertelstunde betreten werde.

§. 16. Bei Arbeiten in mit schlagenden Wettern behafteten Grubentheilen haben sie stets die größte Vorsicht.

zu beobachten und darauf zu sehen, daß die gefährlichen Orte nur mit Sicherheitslampen betreten werden.

Zu diesem Behufe haben sie die Gasentwicklung genau zu beobachten und jede wahrgenommene größere Gasausströmung, die eine Gefahr für die Arbeiter nach sich ziehen könnte, sogleich dem Betriebsvorstande zu melden.

§. 17. Nach jeder Feierschicht hat der aufsichtsführende Obersteiger, Steiger, Oberhauer oder die sonst mit der Aufsicht betrauten Individuen sämtliche im Betriebe stehende Baue zu befahren, in Bezug auf ihre Sicherheit zu untersuchen, die nöthigen Vorkehrungen zur Beseitigung vorhandener Mängel zu treffen und namentlich bei Anwendung von Sprengpulver jene Orte, wo sich Gase gesammelt haben, nicht früher betreten zu lassen, bis sie, ohne voraussichtliche Gefahr belegbar gemacht worden sind.

Das sogenannte Ausbrennen der Gase mittelst Ketten wird wegen erwiesener Gefährlichkeit auf das strengste verboten.

Ingleichen haben die Aufseher den Bergarbeitern einen geeigneten Fluchtort anzugeben.

§. 18. Ueber alle in der Grube vorgekommenen Veränderungen und besonderen Vorfälle, sowie über Disciplinarvergehen der Arbeiter haben die Aufsichtsorgane bei der Ausfahrt oder in dringlichen Fällen sogleich dem Betriebsleiter die Meldung zu machen, ebenso ihre Nachfolger für die nächste Schicht von den Veränderungen, namentlich in den Wetterverhältnissen zu verständigen, ferner dieselben zu instruiren, wenn Reparaturen im Schachte, in den Strecken oder Versicherungen im Abbaue vorzunehmen sind.

§. 19. Gegen das Arbeiterpersonale haben die Aufsichtsorgane zwar ein ernstes, aber humanes Betragen zu beobachten und selbst den Schein einer Parteilichkeit für oder gegen Einzelne zu vermeiden.

Deshalb haben sie bei der Ueberwachung des pflichtschuldigen Verhaltens der Arbeiter alle wahrgenommenen Unzufömmlichkeiten, Mißbräuche und Uebertretungen ohne Rücksicht auf die Person, die es betrifft, sogleich zur

Kenntniß des Betriebsbeamten oder des Werksvorstandes wegen Abstellung und Abstrafung zu bringen.

§. 20. Wegen ungebührlicher Behandlung von Seite der Aufsichtsorgane können die Arbeiter beim Betriebs- oder Werksvorstande Beschwerde führen.

IV.

Pflichten der Arbeiter.

§. 21. Jeder aufgenommene Arbeiter ist verpflichtet:

a) Den Vorgesetzten, sowohl Beamten als Steigern, Meistern und Aufsehern pünctlichen Gehorsam zu leisten und achtungsvoll zu begegnen;

b) sich gegenüber seinen Mitarbeitern und dem übrigen Werkspersonale verträglich und anständig zu benehmen;

c) einen ordentlichen Lebenswandel zu führen und insbesondere stets nüchtern und zur festgesetzten Zeit bei der Anstalt und Arbeit zu erscheinen;

d) die zugewiesene Arbeit jeder Art und zu jeder Zeit ohne Widerspruch anzutreten und nach der erhaltenen Weisung pünctlich auszuführen;

e) während der Schichtdauer fleißig zu arbeiten, die Ablösung in mit schlagenden Wettern behafteten Grubentheilen, oder, was vom Betriebsleiter eigens angeordnet wird, vor Ort abzuwarten und die ablösende Mannschaft auf jede Gefahr und etwaige besondere Erscheinungen aufmerksam zu machen;

f) wo das Ein- und Ausfahren auf der Schale nicht gestattet ist, zur Fahrung keine andere als die bestehende Fahrvorrichtung zu benützen;

g) nach verfahrener Schicht wieder beim Verlesen zu erscheinen und daselbst alle während der Arbeit oder Fahrt wahrgenommenen Gebrechen oder Unzufömmlichkeiten zu melden;

h) in der Grube nur das angewiesene Arbeitsort zu betreten, sich des vorgeschriebenen Gelechts zu bedienen und jede Verunreinigung, sowie Beschädigung sorgsam zu vermeiden;

i) beim Gebrauche der Sicherheitslampen die anbefohlene Vorsicht genau zu beobachten, dieselben bei der

Ueberrahme in Bezug auf ihren Zustand, namentlich des Korbes und Verschlusses zu untersuchen und in der Grube ja nicht zu öffnen;

k) die bei der Anstalt erhaltenen Weisungen und angerathenen Vorsichtsmaßregeln genau und pünctlich auszuführen und anzuwenden; in Gruben, wo die Sicherheitslampen in Anwendung stehen, zu keiner Zeit an anderen Orten, aber auch nicht während der Arbeit und nie ohne besondere Erlaubniß Tabak zu rauchen und geistige Getränke zu genießen;

l) das anvertraute Gezüge und sonstiges Material sorgsam zu überwachen, Gedingstufen vor Verletzung zu bewahren und überhaupt Alles zu vermeiden und zu verhindern suchen, was dem Werke Schaden bringen könnte;

m) jeder: Zank oder gar Thätlichkeiten zu vermeiden und vorkommende Streitigkeiten dem Vorgesetzten zur Schlichtung oder Entscheidung vorzutragen;

n) bei vorkommenden Verunglückungen ohne Rücksicht auf die Arbeitsdauer nach äußerster Möglichkeit Hilfe zu leisten, insbesondere wo es sich um Rettung von Menschenleben oder um die Erhaltung der Grube handelt, endlich

o) sich nach Bedarf auch Arbeiten der minderen Kategorie zu unterziehen.

§. 22. Sämmtliche ständige Bergarbeiter sollen sich nach Thunlichkeit zum Unterschiede der bergmännischen Kleidung bedienen; an dem jährlichen bergmännischen Feste aber haben sämmtliche Arbeiter in Sonntagstracht theilzunehmen.

V.

Arbeitsdauer. (Schichten.)

§. 23. Die Arbeitsschichten sind nach Beschaffenheit der Arbeit entweder zwölf- oder achtfündige und zerfallen wieder in Tag- und Nachtschichten. Bei achtfündigen Schichten findet der Wechsel um 6 Uhr Morgens, 2 Uhr Mittags und um 10 Uhr Abends, bei zwölfstündigen um 6 Uhr Früh und 6 Uhr Abends statt.

Die Arbeiter haben wegen des voranzugehenden Vorlesens und des zu verrichtenden Gebetes eine halbe Stunde früher bei der Anstalt zu erscheinen.

§. 24. Jeder Arbeiter ist verpflichtet, seine zugewiesenen Schichten vollzählig und vollständig zu versahren, bei wichtigen Vorfällen, unaufschiebbaren Reparaturen und Grubenbetrieben muß er auch über die Schichtzeit arbeiten und selbst an Sonn- und Feiertagen anfahren.

§. 25. Bei achttündigen Schichten müssen die Arbeiter, wenn es erforderlich ist, auch länger als 8 Stunden, d. i. in Zustand arbeiten; eine solche Zuarbeit darf aber in einer Woche nicht mehr als 3 achttündige Schichten betragen.

§. 26. Sollte ein Arbeiter während der Schichtdauer wegen eingetretenen Unwohlseins oder erlittener Beschädigung seinen Arbeitsort verlassen müssen, so hat er sogleich, er mag im Schicht- oder Gedinglohne stehen, davon dem Vorgesetzten entweder persönlich oder in Verhinderung durch seinen Kameraden Meldung zu machen.

Das Abkürzen der Schichten ist außerdem blos mit Bewilligung des Betriebsleiters gestattet.

§. 27. Nur in Folge eingetretener Erkrankung oder besonderer nachweislicher Hindernisse oder aber nach eingeholter Bewilligung des Betriebsleiters ist das Ausbleiben von der Arbeit, d. i. das Verfeiern der Schichten, zulässig.

In den beiden ersten Fällen hat er dies durch seine Angehörigen oder einen Kameraden geziemend und rechtzeitig zu melden und sich bezüglich der ärztlichen Behandlung nach den in den Brudersladestatuten enthaltenen Vorschriften zu benehmen.

§. 28. Das verspätete Eintreffen in die Arbeit ist besonders zu rechtfertigen.

VI.

Auslöhnung.

§. 29. Jedem Arbeiter wird sein Lohn nach seiner wirklichen Leistung oder Verwendung und zwar dem Wochenlöhner nach seiner vollen Wochenanzahl, dem Gedingarbeiter nach dem festgesetzten Gedinge, dem Schichtenarbeiter nach der Anzahl der geleisteten ganzen Schichten und dem seiner Arbeitskategorie entsprechenden Normallohne berechnet und nach Abzug des Pulvers- und Delgeldes, des Beitrags zur Bruderslade, sonstiger vereinbarter Abzüge,

des allenfalls erhaltenen Vorschusses und etwaigen Straf-
beträge, auf die Hand ausgezahlt.

§. 30. Die Gedingsetzung und Gedingabnahme findet
nach allen vier bis fünf Wochen, die Gedingrevision 14
Tage nach der Gedingstellung und die Auslohnung 8 bis
16 Tage nach der Gedingabnahme statt.

Nur zeitweilig aufgenommene Tagelöhner oder Hand-
werker können außer dieser Zeit acht- oder vierzehntägig
ausgelohnt werden.

§. 31. Auch jene Vergarbeiter, welche im Laufe eines
Betriebsmonates austreten oder entlassen werden, haben
ihren Lohn erst bei der nächsten Monatslohnung zu erheben.

Eine Ausnahme findet nur bei Militärurlaubern statt,
welche sich mit dem Einrückungsauftrage ausweisen.

§. 32. Bei der Auslohnung ist das ausbezahlte Geld
nach dem ausgerufenen Betrage zu übernehmen und allen-
fällige Irrungen sind noch am Zahlreiche zur Berichtigung
zu bringen.

Dagegen sind vermeintliche Unrichtigkeiten in der
Lohnsberechnung erst nach der Auslohnung und zwar
längstens zwei Tage nach derselben bei dem Werks- oder
Betriebsvorstande anzumelden, von welchem die entsprechende
Aufklärung und allfällige Berichtigung zu erfolgen hat.

§. 33. Lohnsvorschüsse werden nicht verabsolgt, nur
in besonderen rücksichtswürdigen Fällen, wie bei Sterbe-
fällen, langwierigen Krankheiten in der Familie, oder bei
sonst unverschuldeten häuslichen Unglücksfällen werden aus-
nahmsweise altgediente und tadellose Arbeiter mit einem
Vorschusse bis zur Hälfte des ausstehenden Lohnes theilt.

VII.

Disciplinar-Strafen.

§. 34. Auf die Vernachlässigung der in dieser Dienst-
ordnung enthaltenen Pflichten und Vorschriften werden
Disciplinarstrafen gesetzt.

Diese bestehen theils in Verweisen, Strafarbeiten oder
Lohnsabzügen, theils in Degradation oder in gänzlicher
Entlassung. Unter erschwerenden Umständen kann eine

solche Vernachlässigung überdies noch die strafgerichtliche Anzeige zur Folge haben.

§. 35. Die vom Lohne abzuziehenden Strafgeelder dürfen für einzelne Straffälle beim Aufsichtspersonale nicht 10 fl., beim Arbeitspersonale nicht 6 Strafschichten übersteigen. Die ersteren dürfen nur von dem Werksvorstande verhängt werden. Unter Strafschichten ist derjenige Normallohn verstanden, welcher nach dem jeweiligen Lohnsnormale der Arbeitskategorie des Bestraften zukommt.

§. 36. Die Art und Höhe der über Arbeiter zu verhängenden Disciplinarstrafen wird im Allgemeinen von dem Werksvorstande oder auch von dem Betriebsleiter nach Maßgabe der obwaltenden Verhältnisse festgestellt.

§. 37. Insbesondere haben folgende Strafbestimmungen zu gelten:

a) Hohes und überhaupt unanständiges Betragen gegenüber dem Werksvorstande oder Betriebsbeamten oder Aufseher, sowohl in der Grube als in dem Amtslocale, oder in der Zechenstube, dann das Erscheinen im berauschten Zustande vor dem Werksvorstande oder Betriebsbeamten wird nach dem Grade der Ausschreitung entweder

aa) mit zwei bis sechs Strafschichten,

bb) mit Strafarbeit oder Degradation; bei besonders erschwerenden Umständen

cc) mit sogleicher Entlassung geahndet.

b) Zänkerey oder gar Rauferey auf der Grube wird

aa) an den Rädelshführern oder Anstiftern mit drei Strafschichten,

bb) an jedem anderen Theilnehmer mit einer Strafschichte bestraft. Bei erheblichen Folgen einer solchen Rauferey wird außerdem die Anzeige dem Strafgerichte erstattet.

c) Das verspätete Eintreffen zur Anstalt ohne Nachweisung eines thatsächlichen Hindernisses wird

aa) das erste Mal mit einem Verweise unter Hinweisung auf das Strafnormale,

bb) das zweite Mal mit einer halben Strafschicht,

cc) in ferneren Fällen mit einer bis drei Strafschichten und endlich mit Entlassung bestraft.

d) Das Schichtenfeiern ohne vorher erhaltene Erlaubniß, dann das Schichtenkürzen, d. i. das vorzeitige Verlassen der Arbeit und das Schlafen während der Arbeitsschicht, wird

aa) das erste Mal mit einem Verweise unter Hinweisung auf das Strafnormale,

bb) in Wiederholungsfällen mit einer halben Schicht für eine jede verfeierte, verkürzte oder verschlafene Arbeitsschicht und

cc) wenn von einem Arbeiter im Laufe eines Monates zwölf Arbeitsschichten eigenmächtig verfeiert werden, mit sogleicher Entlassung gestraft.

e) Weigert sich ein Arbeiter die ihm zugewiesene Arbeit zu verrichten, ohne hieran durch ein ärztlich constatirtes oder sichtbares körperliches Gebrechen verhindert zu sein, so wird derselbe mit zwei bis vier Schichten gestraft oder für 3 bis 6 Wochen degradirt und bei weiterer Verweigerung derselben Arbeit sogleich entlassen.

f) Findet eine Arbeitsverweigerung oder sonstige Widerseßlichkeit im Dienste von mehreren Arbeitern zugleich in der Absicht statt, um einen höheren Lohn oder andere Bedingungen zu erzwingen, so werden die Betreffenden nicht nur aus der Arbeit entlassen, sondern auch dem competenten Gerichte zur Bestrafung nach §. 481 des Strafgesetzes angezeigt.

g) Arbeitern, welche in berauschem Zustande auf die Grube kommen, wird die Anfahrt verweigert und überdies eine Strasschicht auferlegt. In Wiederholungsfällen kann die Strafe bis auf sechs Schichten und selbst auf sogleiche Entlassung erhöht werden.

h) Der Genuß oder die Herbeischaffung geistiger Getränke während der Arbeitsschicht oder Tags wird mit einer bis zwei Strasschichten; während der Arbeitsschicht in der Grube aber mit drei Schichten, bei Häuern überdies mit ein- bis zweimonatlicher Degradation zum Schlepper, bei wiederholtem Betreten aber mit gänzlicher Entlassung bestraft.

i) Das unerlaubte Ein- und Ausfahren auf der Schale wird das erste Mal mit zwei Schichten, im Wiederholungsfalle bis mit sechs Schichten bestraft.

k) Die Verunreinigung der Grube wird mit einer, im Wiederholungsfalle mit zwei bis vier Schichten bestraft.

l) Das unbefugte Betreten außer Betrieb gesetzter Orte, der Gebrauch offener Lampen dort, wo Sicherheitslampen angeordnet sind, sowie das Öffnen der Sicherheitslampe in der Grube wird an dem betreffenden Arbeiter mit drei bis sechs Schichten oder mit Degradation auf ein bis vier Monate bestraft. Bei erschwerenden Umständen ist ein solcher Arbeiter zu entlassen und auf Grund des §. 431 des Strafgesetzes dem Gerichte zur Bestrafung anzuzeigen.

m) Wer ohne ausdrückliche Erlaubniß in der Grube während der Arbeit Tabak raucht, wird das erste Mal unter Confiscation der Rauchrequisiten mit einer Strafschicht, im Wiederholungsfalle mit 3 bis 5 Strafschichten und wenn dies nicht fruchten sollte, mit gänzlicher Entlassung bestraft.

Sollte aber Jemand an solchen Orten, welche wegen Vorhandenseins schlagender Wetter oder die sonst besonders feuergefährlich sind, beim Tabakrauchen betreten werden, so wird derselbe sofort entlassen und überdies auf Grund des §. 431 des Strafgesetzes vom 27. Mai 1852 unnachsichtlich dem Gerichte zur Bestrafung angezeigt.

n) Nachlässige, den Anordnungen zuwiderlaufende Arbeit, Unvorsichtigkeit, sowie die Außerachtlassung der gewöhnlichen oder besonders aufgetragenen Vorsichtsmaßregeln hat nach dem Ermessen des Werks- oder Betriebsvorstandes

aa) entweder den Verlust des Lohnes für die geleistete Arbeit, oder

bb) eine Geldstrafe von 1 bis 5 Arbeitsschichten, oder

cc) die Degradation in die nächst niedrigere Arbeitsklasse auf ein bis vier Wochen zur Folge.

Zieht eine solche Nachlässigkeit oder Außerachtlassung überdies Gefahr für Menschenleben und die Grube nach sich, sei dies nun durch Zubruchgehen, Explosion schlagender Wetter, Grubenbrand oder plötzlichen Durchbruch angestauter Wässer — so wird der Schuldtragende entlassen und außerdem zur weiteren gesetzlichen Abstrafung dem Gerichte angezeigt.

o) Wer die Meldung über vor Ort oder bei der Fahrt wahrgenommener Gebrechen zu machen unterläßt, zieht sich eine halbe Strasssicht zu.

p) Wer die Gedingstufe verrückt oder sich einer Veruntreuung welch' immer Art (worunter auch der sogenannte Kameradschaftsdiebstahl an Geräthe, Kleidung, Lebensmitteln zc. mitverstanden ist) schuldig macht, hat den Schadenersatz zu leisten und wird sogleich aus der Arbeit entlassen.

q) Bevortheilungen anderer Art, als:

aa) Kohlenrauben an fremden Gewinnungspuncten,

bb) falsche Angabe der Förderung,

cc) absichtliche Fälschung der Förderzeichen,

dd) schlechte Füllung der Fördergefäße,

ee) ungebührlich verunreinigte Kohlengewinnung und Förderung werden an den Betroffenen nach Maßgabe des entstandenen Nachtheiles mit einem Geldbetrage von 1 bis 6 Schichten oder mit Degradation, bei dem sub aa) angeführten Falle auch mit sogleicher Entlassung bestraft.

Ergibt sich bei diesen Bevortheilungen ein Einverständniß einer ganzen Belegschaft, so verfallen alle zu derselben Gehörige der gleichen Bestrafung.

r) Das Verkaufen des zur Grubenarbeit abgefaßten Geleuchtsöles oder Pulvers wird mit dem doppelten Geldwerthe des verkauften Quantums und wenn sich dasselbe nicht ermitteln läßt, mit 3 bis 6 Schichten, im Wiederholungsfalle aber mit Entlassung gestraft.

s) Vorsätzliche Beschädigung des Materiales, Geräthes, der Geräthschaften zc. wird nach der Höhe des zugefügten Schadens entweder mit Degradation oder mit gänzlicher Entlassung geahndet und der Betreffende überdies zur Schadenersatzleistung verhalten. Geschehen jedoch solche Beschädigungen an Maschinen, Fahr- und Wettervorrichtungen unter gefährlichen Umständen, so haben diese nicht nur die Dienstesentlassung, sondern auch die Ueberlieferung des Thäters an das Strafgericht zur Folge.

t) Beschädigungen an derlei Gegenständen aus bloßer Unwissenheit oder Nachlässigkeit werden entweder mit einem, dem verursachten Schaden entsprechenden Lohn-

abzuge oder mit Degradation, im Wiederholungsfalle aber mit Entlassung geahndet.

§. 38. Jede auf Grund dieser Dienstordnung von dem Werksvorstande oder Betriebsleiter verhängte Disciplinarstrafe wird dem straffälligen Arbeiter oder Aufseher angekündigt und in einem eigenen Strafprotocolle vermerkt.

§. 39. Wer sich einer verhängten Disciplinarstrafe durch Ausbleiben aus der Arbeit entzieht, verliert seinen rückständigen Lohn zu Gunsten der Werkส์bruderlade und erhält insolange keinen Abfehrschein, bis er sich der verhängten Disciplinarstrafe unterzogen hat. Erstreckt sich aber eine Disciplinarstrafe, wie z. B. Degradation, über die Dauer von 14 Tagen hinaus, so steht es dem Straffälligen wohl frei, die Arbeit nach §. 201 allg. Berg-G. vierzehntägig zu kündigen, allein in dem ihm auszufolgenden Abfehrscheine wird derselbe als jener Arbeiterkategorie angehörig bezeichnet, zu welcher er degradirt worden ist.

§. 40. Alle Geldstrafen fließen, insofern sie nicht als Ersatz für den dem Werke zugeführten Schaden zu gelten haben, in die Werkส์bruderlade.

VIII.

Arbeitsaustritt und Entlassung.

§. 41. Jedem Arbeiter steht es frei, nach einer vierzehntägigen Kündigungsfrist, aus der Arbeit zu treten.

Aufsichtsorgane sind an eine vierwöchentliche Kündigungsfrist gebunden. Eine Ausnahme findet in jenen Fällen statt, wenn sich der Arbeiter oder Aufseher zu einer längeren, von besonderen Gegenleistungen abhängigen Arbeitsdauer verbindlich erklärt hat.

§. 42. Während der Kündigungsfrist hat der Arbeiter alle regelmäßigen Schichten ordentlich zu versahren. Dagegen wird der rückständige Lohn und der Abfehrschein bis zur Erfüllung der gesetzlichen Pflicht vorenthalten.

§. 43. Zur vierzehntägigen Kündigung sind auch solche Arbeiter verpflichtet, welche, obwohl schon aufgenommen, ihre Arbeit noch nicht angetreten haben. Auch

diese müssen durch 14 Tage regelmäßig und ordentlich ihre Schichten verfahren.

§. 44. Hingegen sind auch die Werksleitungen verhalten, Arbeiter erst nach vierzehntägiger Kündigungsfrist aus dem Dienste zu entlassen. Nur in Folge eines strafbaren Verschuldens kann der betreffende Arbeiter nach Maßgabe dieser Dienstordnung, oder, falls derselbe bei seinem Dienstantritte seine letzte Vergarheit verheimlicht hat, auch sogleich entlassen werden.

§. 45. Als entlassen ohne vorangegangene Kündigung wird ferner jeder betrachtet:

a) der durch 14 Tage ohne vorherige Anmeldung von der Arbeit aus was immer für einem Grunde weggeblieben ist;

b) auch derjenige, welcher zwar krank gemeldet wurde, auch mit ärztlicher Anweisung versehen war, jedoch durch 6 Wochen keine ärztliche Hilfe angewendet hat, oder ohne ärztliche Behandlung geblieben ist und dies letztere dem Werksvorstande oder dem Betriebsleiter nicht gemeldet hat.

c) Jeder Militärurlauber, der sich nach seiner Rückkehr vom Militär binnen 14 Tagen ohne hinreichenden Grund nicht in die Arbeit gemeldet hat.

§. 46. Sowohl der ordentlich abkehrende, als auch der auf Grund gegenwärtiger Dienstordnung entlassene Arbeiter erhält seine hinterlegten Documente gegen Abgabe des Certificates und überdies nach Anordnung des §. 208 allg. B.-G. auch einen Abkehrschein, worin nebst den übrigen gesetzlichen Angaben die Bemerkung aufzunehmen ist, ob der Inhaber nach vorheriger Kündigung ausgetreten, oder ob er entlassen worden sei.

§. 47. Austretende oder auf Grund der §§. 202 und 203 des allg. B. G. entlassene Aufsichtsorgane erhalten ein entsprechendes Dienstzeugniß.

§. 48. Mag der Austritt aus der Arbeit oder dem Dienst auf welche Art immer erfolgen, so erlöschen mit demselben alle Ansprüche auf Ersatz der in die Bruderslade geleisteten Beträge oder auf eine sonstige Unterstützung.

Ausnahmen hievon enthalten die betreffenden Bruder-
ladestatuten.

Mähr.-Osttau, am 19. April 1866.

Andrée m/p.,

freiherrlich von Rothschild'scher Bergdirector.

Leopold Fiedler m/p.,

Berginspector der u. p. Kaiser Ferd.-Nordbahn.

Anton Mládek m/p.,

Fürst Salm'scher Berg-Oberingenieur.

Cornelius Fallaux m/p.,

*als Bevollmächtigter für das erzh. Steinkohlenbergwerk Gabrielen-
zeche bei Karwin.*

Menzel m/p.,

Bergmeister, in Vertretung des Herrn Grafen Eugen von Larisch.

A. Pata m/p.,

*Bergmeister und Bevollmächtigter des Herrn Johann Nepomuk
Grafen von Wilczek.*

Wilhelm Hübner m/p.,

*Schichtmeister, in Vertretung Seiner Excellenz des Herrn Grafen
Johann von Larisch-Mönnich.*

Franz Loos m/p.,

Bergmeister, in Vertr. des Herrn Gewerken Hermann Zwieržina.

Wolfgang Fuchs m/p.,

fürsterzbischöflicher Bergmeister.

In Gegenwart des berghauptmannschaftlichen Abgeordneten

Josef Fleischans m/p.,

k. k. Bergcommissär.

Nr. Exh. 646.

Gegenwärtige aus 48 Paragraphen bestehende Dienstordnung
für das „Ostrauer Steinkohlen-Revier“ wird genehmigt.

Von der k. k. mährisch-schlesischen Berghauptmannschaft
zu Olmütz den 7. Mai 1866.

L. S.

Der k. k. Berghauptmann
Hübl m/p.

Porządek służbowy

dla

dozorców i robotników

okręgu górniczym ostrawskich kopali węgla kamiennego.

A.

Ogólne postanowienia.

§. 1. Niniejszy porządek służbowy, zatwierdzony uchwałą Wysokiego c. k. Rządu krajowego Ślązkiego z dnia 14. Czerwca 1856 do l. 8326/113 obowiązuje we wszystkich kopalniach węgla kamiennego, położonych w Ostrawskim okręgu górniczym.

Ten porządek nabywa mocy z dniem 1. Sierpnia 1866.

§. 2. Przestrzeganie tego porządku jest rzeczą tak właściwych naczelników zakładów, jak niemniej zawia-
dowców ruchu kopalnianego.

§. 3. Przeciw rozporządzeniom naczelników zakładu, któreby temu porządkowi służbowemu sprzeciwiały się, mogą dotknięci wnosić zażalenia do zwierzchniczego c. k. Starostwa górniczego.

§. 4. Naczelnicy zakładów mają mieć o to staranie, aby porządek służbowy podwładnym dozorcóm i robotnikom przynajmniej raz w rok w językach krajowych (niemieckim, czeskim i polskim) został odczytany i aby w izbie zapisu jeden exemplarz do przeglądu był wywieszony.

B.

Szczegółowe postanowienia.

Podział osób do zakładu należących.

§. 5. Wszyscy członkowie zakładu dzielą się.

a) na dozorców i

b) na właściwych robotników.

ad a) Do pierwszych należą:

Naddozorecy robót kopalnianych (nadstygary), nad-dozorecy maszyn i wodociągów, naddozorecy budowl, do-zorecy robót kopalnianych (stygary), dozorecy wodociągów, dozorecy robót nadziemnych, odważyciele, majstrowie zamecznicy i kowalsey, dozorecy murarzy i cieśli, od-miernicy węgla, dozorecy koksowych pieców, dozorecy placu, majstrowie ciesielscy, nadszybowi i starsi kowalsey.

ad b) Do ostatnich należą, kopacze i kopacze uczni, wózkowi, cieśle, doglądający maszyn i wodociągów, pa-lacze, koksowi, zamecznicy, kowale i inni robotnicy nadziemni.

§. 6. Członkowie zakładu dzielą się dalej na stałych i na niestałych. Do stałych członków należą ci, którzy według statutów do bractwa górniczego zostały przyjęci.

Wszyscy inni liczą się do niestałych.

II.

Przyjęcie do służby dozorców i robotników.

§. 7. Wymienionych w §. 5 dozorców przyjmuje wprost właściciel zakładu albo też jego naczelnik.

Przyjęcie robotników na stałych lub niestałych ze względu na właściwe postanowienia statutu kasy brackiej służy naczelnikowi zakładu, albo kierownikowi pojedyńczych gałęzi ruchu.

§. 8. W stosunkach dozorców, tudzież stałych i niestałych robotników do kasy brackiej, stanowią statuta bractwa górniczego.

§. 9. Do roboty podziemnej takie tylko męskie osoby mogą być przyjęte, które już do 14. roku życia doszły.

Kobiety i dzieci niżej lat 14., które już wyszły z obowiązku uczęszczania do szkoły, tylko do robót nadziemnych mogą być użyte.

§. 10. Ubiegający się o służbę lub o robotę wykazać się winien naczelnikowi zakładu, albo upoważnionemu do tego zawiadowcy karta legitymacyjną a jeżeli już przy jakiej kopalni austriackiej służył lub pracował, ostatniem zaświadczeniem, albo ostatniem uwolnieniem od służby; zamecznicy zaś, kowale i inni czeladnicy w myśl §. 74 ustawy przemysłowej z dnia 20. Grudnia 1869, książeczkami robotniczymi a gdzie tego interes puszki brackiej wymaga, także metryką chrztu lub urodzenia, tudzież świadectwem zdrowia wydanem przez własnego lekarza górniczego, w zamian których poświadczenie odbioru ma im być wystawione i doręczone.

§. 11. Dozorca lub robotnik przyjęty według §. 10 winien to poświadczenie starannie zachować a w razie zagubienia onegoż wyjednać sobie wystawienie duplikatu, tudzież ze względu na wyrażony w owém poświadczeniu czas trwania swego dokumentu legitymacyjnego o przedłużeniu onegoż się postarać.

§. 12. Od złożenia papierów legitymacyjnych uwalnia się tylko żony i znajdujących się jeszcze pod władzą ojcowską krewnych dozorców lub robotników przy tej samej kopalni węgla już zatrudnionych.

§. 13. Gdy podług §. 208 ustawy górniczej dozorecy lub robotnicy, którzy kiedykolwiek przy jakiejś kopalni w Austrii służyli, bez uwolnienia od służby do roboty lub służby przyjęci być nie mogą; to osoby takie wbrew przepisom przyjęte, gdyby przez swego dawniejszego właściciela kopalni lub naczelnika zakładu na mocy §. 201 Ustawy górniczej do powrotu wezwane zostały, winne wrócić na swoje dawniejsze miejsce służby lub roboty w celu dotrzymania prawnego, lub téż w porządku służbowym zastrzeżonego terminu wypowiedzenia.

III.

Obowiązki dozorców.

§. 14. Oprócz ogólnych prawnych obowiązków do

zorców wierności i wszechstronnego popierania dobra zakładu, należy osobliwie do nadstygarów, stygarów, nadkopaczy (nadszybowych) etc.

a) szczegółowe dozоровanie wszelkich robót podziemnych a podług okoliczności także robót nadziemnych w kopalniach, ich pieczy powierzonych; niemniej dokładne i punktualne wykonywanie innych udzielonych im rozkazów i poleceń,

b) dozór nad podwładnymi robotnikami i

c) staranie o przechowanie i utrzymanie wszelkich zapasowych materyałów, narzędzi sprzętów będących własnością kopalni.

§. 15. Wszczęgółności winni oni mieć bacznosc na dokładne wykończenie przecznice i chodników podziemnych, tudzież odbudowę pokładów, niemniej na stósowne i bezpieczne zabudowanie onychże, na należyte czyste oddzielanie węgla, na odpowiednie utrzymanie w dobrym stanie przyzadów do wprowadzania powietrza i na punktualne wypełnianie czasu roboczego, winni mieć staranie o bezpieczeństwo życia robotników, przeto wspierać ich radą i czynem, przy niebezpiecznych robotach czuwać nad obejściem z prochem w celu rozsadzania, przytém ściśle tego przestrzegać, aby proch z ostrożnością był przechowywany i tylko w patronach przy nabijaniu wydrażeń używany, dalej, aby do pierwszego pokrycia używano materyału wolnego od kwarcu, zaś do wydrażeń w kamieniu tylko miedzanych iglic w celu czyszczenia otworu.

Nie mogą oni wreszcie na to zezwalać, aby wystrzał zawiedziony został wywierconym, i aby kto do takiego miejsca zbliżał się przed upływem piętnastu minut.

§. 16. Przy robotach w oddziałach kopalni gazem zapalnym nawiedzonych winni oni największą zachować ostrożność i na to uważać, aby niebezpieczne miejsca tylko z latarkami bezpieczeństwa były odwiedzane. W tym celu mają ściśłą mieć bacznosc na wytworzenie się gazów i o każdym, dostrzeżoném większem wydobywaniu się gazu, któreby niebezpieczeństwo spowodzić mogło, przełożonego kopalni bezzwłocznie zawiadomić.

§. 17. Po każdym dniu nieroboczym winien nadstyggar, stygar lub nadkopacz dozoruający, albo inne osoby, którym dozór powierzono, zwiedzić wszystkie w ruchu będące miejsca, rozpoznać je ze względu na ich bezpieczeństwo, przedsięwziąć stosowne środki w celu usunięcia wad istniejących a osobliwie niedozwalać użycia prochu w takich miejscach, gdzie się gazy nagromadziły, ani wprowadzać do nich piérwój robotników, dopóki prawdopodobnie przystęp do nich bez narażenia się tychże nie będzie umożebniony.

Tak zwane wypalanie gazów raketami z przyczyny dowiedzionego niebezpieczeństwa jak najsurowiej zakazanem zostaje.

Podobnie winni dozorecy wskazać górnikom stosowne miejsce ucieczki.

§. 18. Dozorecy obowiązani są donosić zawiadowcom ruchu o wszelkich zmianach zaszłych w kopalni i o szczególnych wypadkach, niemniej o przekroczeniach dyscyplinarnych robotników a to przy wyjściu z kopalni, zaś natych miast w naglających okolicznościach; podobnież winni oni powiadomić swych następców w drugiej szycie o wszelkich zmianach a mianowicie o stosunkach powietrznych, wreszcie i o tém, gdzie naprawy w szybach lub chodnikach albo zabezpieczenia w komorach przedsięwziąć należy.

§. 19. Względem robotników winni wprawdzie dozorecy postępować z powagą, lecz po ludzku, i unikać nawet pozoru stronniczości za lub przeciw pojedynczym robotnikom.

Zaczem przy czuwaniu nad powinniém zachowaniu się robotników winni oni wszelkie spostrzeżone nieprzywitości, nadużycia i przekroczenia bez względu na osobę, której się to tyczy, podać bezwłocznie do wiadomości kierownika ruchu lub naczelnika zakładu, w celu ich uchylenia i ukarania.

§. 20. Z powodu niestósownego obejścia się dozorców mogą robotnicy zażalić się przed zawiadowcą (kierownikiem) ruchu lub naczelnikiem zakładu.

IV.

Obowiązki robotników.

§. 21. Każdy przyjęty robotnik jest obowiązany:

a) słuchać punktualnie przełożonych urzędników, stýgarów, majstrów i dozorców i być dla nich z uszanowaniem;

b) mieć zgodne i przyzwoite zachowanie ze swymi współpracownikami i innemi osobami ze zakładu;

c) porządne prowadzić życie a przede wszystkim stawić się trzeźwo i na oznaczoną godzinę przy ranném rozporządzeniu i do roboty;

d) przystąpić bez oporu do przydzielonej roboty każdego rodzaju i w każdym czasie i wykonać takową ściśle według otrzymanego rozkazu;

e) pracować pilnie podczas trwania szychty, oczekiwać na miejscu zluźowania w działach kopalni gazem zapalnym obciążonych lub wydanych przez przełożonego stósownych rozporządzeń i zwrócić uwagę zluźowanych ludzi na wszelkie niebezpieczeństwo i na inne osobliwe zjawiska, jeżeliby się jakie okazały;

f) gdzie wchód do i wychód z kopalni za pomocą maszyny nie jest dozwolony, nie używać do wejścia i wyjścia innego prócz istniejącego przyrządu;

g) po skończeniu wyznaczonego do roboty czasu (szychty) stawić się znowu do zapisu i tu wskazać wszelkie niedostatki i niewłaściwości, spostrzeżone w czasie roboty lub podczas wyjścia;

h) udać się w kopalni tylko na przeznaczone miejsce, używać przepisanego oświetlenia i unikać wszelkiego zanieczyszczania i uszkodzania;

i) przestrzegać pilnie przy używaniu latarek ochronnych (bezpieczeństwa) nakazanej ostrożności, przekonać się o ich stanie przy ich odbieraniu, mianowicie co do kosza i zamknięcia a nie otwierać ich pod żadnym względem w kopalni;

k) wykonywać i stósować ściśle i punktualnie otrzymywane rozporządzenia i doradzane środki ostrożności a w kopalniach, gdzie są używane ochronne latarki nie

palić nigdy tytoniu, w innych zaś miejscach wszakże nigdy podczas roboty, tylko za szczególném zezwoleniem, i nie używać napojów rozpalających;

l) strzedz pilnie powierzonych narzędzi i innych materiałów, ochraniać znaki ugód roboczych od uszkodzenia lub od posuwania i w ogóle unikać wszystkiego, coby zakładowi szkodę przynieść mogło i temu zapobiegać;

m) unikać wszelkich kłótni i czynnych obraz a zdarzające się spory przedstawiać przełożonemu do za godzenia lub do rozstrzygnięcia;

n) w wydarzonych nieszczęściach, bez względu na trwanie roboty nieść pomoc wedle możności jak najskuteczniejszą, przede wszystkim tam, gdzie idzie o ocalenie życia ludzkiego lub o utrzymanie kopalni; nakoniec

o) podjąć się wedle potrzeby także robót niższego rzędu.

§. 22. Wszyscy stali górnicy powinni podług możności dla rozróżnienia używać ubioru górniczego, podczas każdorocznej zaś uroczystości górniczej powinni wszyscy robotnicy wystąpić w ubiorze świątecznym.

V.

Trwanie roboty (szychty.)

§. 23. Stósownie do właściwości roboty szychty sa dwunasto- lub ośmio-godzinne i dziela się znowu na dzienne i nocne. Przy ośmio godzinnych szychtach następuje zmiana o 6 godzinie ranniej, o 2 godzinie w południe i o 10 godzinie wieczór, przy dwunasto godzinnych o 6 godzinie z rana i o 6 godzinie wieczór.

Z powodu poprzedzającego zapisu i modlitwy odbyć się mającej robotnicy stawić się winni w izbie zapisu o pół godziny pierwiej.

§. 24. Każdy robotnik obowiązany jest wypełniać w całości i dokładnie wyznaczone sobie szychty, w ważnych zaś wypadkach przy reperacyach i innych robotach kopalnianych nie cierpiących zwłoki winien on

także pracować dłużej nad czas szychta wymagany a nawet w niedziele i święta do kopalni schodzić.

§. 25. Przy ośmio-godzinnych szychtach powinni robotnicy, jeżeli tego potrzeba, pracować także dłużej nad ośm godzin to jest z przystankami; taka atoli przystana robota nie może w jednym tygodniu wynosić więcej, jak trzy ośmiogodzinne szychty.

§. 26. Gdyby robotnik dla słabości lub poniesionego skaleczenia opuścić musiał podczas trwania szychty wyznaczone sobie miejsce roboty, powinien on niezwłocznie donieść o tém przełożonemu osobiście, lub w razie przeszkody przez swego towarzysza, czyby na szycheie czy według ugody pracował.

To wyjawszy skrócenie szychty tylko za pozwoleniem zawiadowcy nastąpić może.

§. 27. Jedynie w skutek nastapionej choroby lub szczególnych udowodnione mi być majacych przeszkód, lub skutkiem uproszonego pozwolenia od zawiadowcy dopuścić można niestawieinnictwa do roboty t. j. szycht opuszczan'a.

W obydwóch pierwszych wypadkach winien robotnik przyzwolicie i zawczasu opowiedzieć się przez swych krewnych, albo przez którego z towarzyszy, i zastósować się, co do lékarskiej pomocy, do przepisów objętych ustawą bractwa górniczego.

§. 28. Opóźnione stawienie się do roboty musi być za każdym razem usprawiedliwione.

VI.

Wypłata.

§. 29. Każdemu robotnikowi obliczona będzie jego należytość stósownie do jego rzeczywistej pracy albo jego użycia, i tak: zarobkującemu na tygodnie podług spełnionej liczby tygodni; zarobkującemu na ugode podług umówionej ugody; zarobkującemu na dnie podług liczby całkowicie wykonanych szycht i podług normalnego, do jego kategorii zastosowanego zarobku i wypłaconą na rękę po odtrąceniu wydatków na proch i olej, tudzież wkładek do puszki i innych kwot umó-

wionych, zaliczek, gdyby jakie dane były i możliwych kar pieniężnych.

§. 30. Ugoda i odbieranie roboty ugodzonej odbywa się co cztery lub pięć tygodni, rewizya ugody w czternaście dni po jej zawarciu a wypłata w ośm albo szesnaście dni po odebraniu roboty ugodzonej.

Tylko najemnicy przyjęci czasowo na dnie, niemniej rękodzielnicy mogą bez względu na te terminy co ośm dni lub co dwa tygodnie być wypłacani.

§. 31. Podobnież ci górnicy, którzyby w przeciągu miesiąca roboczego wystąpili lub oddalonymi byli, mogą zapłatę swoją dopiero przy następującej wypłacie miesięcznej odebrać.

Wyjątek czyni się tylko przy urlopnikach, którzy się wykażą rozkazem stawienia się do szeregów.

§. 32. Przy wypłacie pieniądze wypłacane mają być przyjmowane podług wywołanej ilości, a omyłki, gdyby jakie zaszły, muszą być przedłożone do sprostowania przy stole płatniczym.

Z domniemymanemi zaś omyłkami w obliczeniu zapłaty należy się zgłosić dopiero po wypłacie a to najdalej we dwa dni po téjże, u naczelnika zakładu lub u zawiadowcy ruchu, który da stosowne objaśnienia i potrzebne poprawki wykona.

§. 33. Zaliczki naprzód nie będą udzielane; wyjąwszy w nadzwyczajnych uwzględnienia godnych wypadkach, jako to: w razie śmierci, długo trwałej choroby w innych niezawinionych domowych nieszczęściach, w wypadkach tych zasłużeni długą służbą a nienagannego życia robotnicy, otrzymać mogą zaliczkę w wysokości połowy zalegającego zarobku.

VII.

Kary porządkowe.

§. 34. Za zaniedbanie obowiązków i przepisów objętych tym porządkiem służbowym naczynają się kary porządkowe.

Te zawisły poczęści w naganie, robocie za karę, albo w wytraceniu ze zapłaty, poczęści w degradacyi

albo zupełném oddaleniu. Przy obciążających okolicznościach może takie zaniedbanie oprócz tego pociągnąć za sobą doniesienie do sądu karnego.

§. 35. Kary pieniężne z płacy wytraconemi być mające nie mogą w pojedynczych wypadkach karnych u dozorców przenosić dziesięć reńskich a u robotników sześć szycht karnych. Pierwsze tylko przez naczelnika zakładu mogą być wymierzone. Przez szychtę karna rozumie się ta dzienna zapłata przyjęta w kategorii, do której obwiniony podług istniejącej zasady wypłat należy.

§. 36. Rodzaj i wysokość kar porządkowych robotnikom wymierzonymi być mających ustanowi w ogólności naczelnik zakładu albo kierownik ruchu podług zachodzących okoliczności.

§. 37. W szczególności obowiązując mają następujące postanowienia karne:

a) Karanem będzie w miarę wykroczenia gburowate i w ogóle nieprzystoite zachowanie się względem naczelnika zakładu, zawiadowcy lub dozorczy tak w kopalni jak i w kancelaryi urzędu, lub w izbie do zgromadzeń przeznaczonych, dalej stawanie przed naczelnikiem lub zawiadowcą w stanie upojonym a to:

aa) dwiema do sześciu szychtami karnymi,

bb) robotą karną albo degradacją; w okolicznościach zaś szczególnie obciążających,

ec) dorażnem oddaleniem.

b) W razie kłótni lub bójki na kopalni podpada

aa) herszt albo podżegacz karze trzech szycht,

bb) każdy inny uczestnik ulega karze jednej szychty karnéj. Gdyby taka bójka ważne skutki za sobą pociągała, sąd karny oprócz tego o niej zawiadomiony będzie.

c) Spóźnienie się do zapisu bez udowodnionej rzeczy w istej przeszkodzie ulega

aa) pierwszy raz naganie ze zwróceniem uwagi na przepisy karne,

bb) drugi raz połowie szychty karnéj,

cc) w dalszych wypadkach karanem będzie jedną lub trzema szychtami, nakoniec oddaleniem.

d) Świętowanie w dniu robocze bez poprzedniego pozwolenia, dalej skracanie szychty t. j. przedwczesne opuszczenie roboty i sypianie podczas roboty karane będzie

aa) pierwszy raz nagana ze zwróceniem uwagi na przepisy karne,

bb) w powtórny razie połowa szychty karnej za każdą świętowaną, skróconą lub przespaną szychtę roboczą, i

cc) jeżeliby zaś który robotnik w przeciągu jednego miesiąca przez dwanaście szychet roboczych samowolnie próżnował bezzwłocznem oddaleniem.

e) Jeżeli się robotnik wzbrania pełnić wskazaną mu robotę, nie będąc w tém przeszkodzonym żadną widoczną ułomnością ciała, któryby lekarz potwierdził, to ulega karze dwóch do czterech szychet, albo będzie degradowany na przeciąg trzech do sześciu tygodni a przy dalszém wzbranianiu się od téjże saméj roboty, bezzwłocznie odprawionym.

f) Jeżeli wzbranianie się od roboty albo jakiebądź sprzeciwianie się w służbie przez kilku robotników razem w tym celu nastąpi, aby wymóżyć wyższą zapłatę albo inne warunki, to obwinieni nie tylko będą oddaleni, ale nadto doniesieniem o tem będzie właściwemu sądowi w celu ukarania ich w myśl §. 481 ustawy karnej.

g) Robotnikom, którzy pijani do kopalni przyjdą, wzbroniony będzie wstęp do kopalni a oprócz tego skazani będą na szychtę karną. W razach powtórzenia się może kara aż do sześciu szychet być podwyższoną a nawet może odrazu nastąpić oddalenie.

h) Używanie albo sprowadzanie napojów rozpalających podczas roboty nadziemnej karaniem będzie jedna i dwiema szychtami karnemi; podczas roboty podziemnej zaś trzema szychtami, kopacze prócz tego ulegają degradacyi na wozaka przez jeden lub dwa miesiące, przy powtórny raz przydybaniu zupełnie oddaleni będą.

i) Wzbronione wejście do kopalni i wychodzenie z niej za pomocą maszyny karane będzie pierwszy raz dwiema szychtami, a w powtórny razie kara ta podniesiona być może do sześciu szychet.

k) Zanieczyszczanie kopalni ulega karze jednej, w powtórnym razie dwóch do czterech szychet karnych.

l) Nieupoważnione wkroczenie w miejsca wyklucone z ruchu, używanie otwartych lampek tam, gdzie latarki ochronne są nakazane, niemniej otwieranie tych latarek w kopalni ściaga na winnego robotnika karę trzech do sześciu szychet lub degradacyę od jednego do czterech miesięcy. Przy zachodzących okolicznościach obciążających robotnik taki będzie oddalony i na podstawie §. 431 ustawy karnéj nastąpi o tém doniesienie sądowi w celu ukarania winnego.

m) Kto bez wyraźnego pozwolenia podczas roboty pali tytoń w kopalni, karany będzie pierwszy raz zabranieniem przyrządów do palenia i jedną szychetą karną a w razie powtórzenia się trzema do sześciu szychetami, gdyby zaś i to niepomogło, zupełném oddaleniem.

Gdyby przydybano kogo palącego tytoń w takich miejscach, w których tego z przyczyny znajdujących się tam gazów zapalnych lub dla niebezpieczeństwa pożaru unikać należy, to tenże bezzwłocznie oddalonym będzie i oprócz tego na podstawie §. 431 ustawy karnéj z dnia 27. Maja 1852, nastąpi o tém bez żadnego względu doniesienie sądowi w celu ukarania winowajcy.

n) Niedbała rozporządzeniom nieodpowiadająca robota, nieposłuszeństwo, jako téż niedopilnowanie zwykłych lub szczególnie zalecanych środków ostrożności pociąga za sobą podług zdania naczelnika zakładu lub zawiadowcy ruchu:

aa) utratę zapłaty za dopełnioną robotę, albo

bb) karę pieniężną jedną do pięciu szychet karnych, albo

cc) degradacyę na niższą kategorię robotniczą na przeciąg jednego do czterech tygodni.

Jeżeli taka niedbałość albo niedopilnowanie spowodzi nadto niebezpieczeństwo dla życia i dla kopalni, czyby to nastąpiło przez załamanie się, eksplozyę gazów zapalnych, pożar w kopalni albo skutkiem gwałtownego przełomu zatrzymanej wody, to winowajca będzie oddalony i oprócz tego oddany sądowi do dalszego ukarania według ustaw.

o) Kto zaniedba donieść o spostrzeżonych uchylbieniach w miejscu roboty albo podczas wejścia do kopalni i wyjścia z onejże, ten ulega karze pół szychty.

p) Kto znak roboty ugodzonej zmieni, albo stanie się winnym jakiego bądź przemieszczenia, rozumie się tu także tak zwana kradzież narzędzi, ubiorów, żywności etc. popełniona na towarzyszach, ten musi szkodę wynagrodzić i będzie bezzwłocznie oddalony.

q) Pokrzywdzenia innego rodzaju, jakoto:

aa) zabór węgla w miejscach innym robotnikom do wydobywania przeznaczonych,

bb) fałszywe podanie wywozu,

cc) umyślne fałszowanie znaków wywozowych,

dd) niedostateczne napełnianie naczyń wywozowych,

ee) nienależyte zanieczyszczone wydobywanie i wywiezienie węgla w miarę powstałej ztąd szkody ulegają karze pieniężnej jednej do sześciu szycht karnych albo degradacyi, zaś w wypadku pod aa) wymienionym bezzwłocznie oddaleniu.

Jeżeliby się wykazało, że przy takich pokrzywdzeniach całe bractwo górnicze było w porozumieniu, na ten czas wszyscy do tego należący podpadają równiej karze.

r) Sprzedawanie oleju lub prochu do roboty kopalnianej ostrzymanego ulega karze podwójnej wartości pieniężnej sprzedanej ilości a jeżeli się takowa wysledzić nieda, karze trzech do sześciu szycht, zaś w razie powtórzenia oddaleniu.

s) Umyślne uszkodzenie materiałów, narzędzi sprzętów etc. w stosunku do wysokości wyrządzonej szkody karane będzie degradacyą, albo zupełnem oddaleniem a winny oprócz tego obowiązany jest wynagrodzić szkodę. Jeżeliby zaś uszkodzenie takie miało miejsce na maszynach, przy urządzeniach wchodowych i przewiewowych, wśród okoliczności niebezpiecznych, to nastąpi nie tylko oddalenie, ale także wydanie sprawcy w ręce sądu karnego.

t) Uszkodzenia podobnych przedmiotów z przyczyny samej tylko nieświadomości albo niedbalstwa karane będą wytrąceniem z zapłaty, dorównyującym wyrza-

zonęj szkodzie, albo degradacya, w powtórny raz razie oddaleniem.

§. 38. Każda, na zasadzie tego porządku służbowego przez naczelnika zakładu lub kierownika ruchu wymierzona kara porządkowa ogłoszona będzie robotnikowi albo dozorczy karze ulegającemu i zaciągnięta do protokołu karnego na ten cel sporządzonego.

§. 39. Jeżeli się kto od wymierzonej kary uchyla nieprzyjściem do roboty, ten traci zaległą zapłatę na korzyść puszek braterskiej i nieostrzyma tak długo świadectwa uwolnienia, dopóki się niepodda wymierzonej karze. Jeżeli kara n. p. degradacya trwa dłużej dni czterech, to wolno wprowadzić podpadłemu karze podług §. 201 ustawy górniczej dwa tygodnie naprzód robotę wypowiedzieć, w takim atoli razie świadectwo uwolnienia mające mu być wystawione umieści go w kategorii tych robotników, do której zdegradowany został.

§. 40. Wszelkie kary pieniężne, jeżeli nie należą do kategorii jako wynagrodzeń za szkodę zakładowi, wyrządzoną wpływają do puszek brackiej.

VIII.

Wystąpienie z roboty i oddalenie.

§. 41. Każdemu robotnikowi wolno po czterech dniowym wypowiedzeniu z roboty wystąpić.

Dozorcy obowiązani są do czterech tygodniowego wypowiedzenia. Wyjątek stanowią wypadki, w których robotnik lub dozorca do dłuższego trwania roboty zawisłego od szczególnych wzajemnych prestacyj zobowiązał się.

§. 42. W przeciągu wypowiedzianego czasu wykonać należycie winien robotnik wszystkie regularne szychty. Działający przeciw temu nie otrzymają zaległej należności ani świadectwa uwolnienia aż po wypełnieniu tej prawem wymaganej powinności.

§. 43. Do czterech tygodniowego wypowiedzenia obowiązani są i ci robotnicy, którzy, lubo już przyjęci, roboty swej jeszcze niezaczęli. Wszakże i ci wykończyć

winni w czternastu dniach swe szychty regularnie i porządnie.

§. 44. Natomiast także zarządy zakładowe, nie mogą oddalać robotników ze służby, tylko skutkiem poprzedniego czternastudniowego wypowiedzenia. Tylko w skutek karygodnego zawinienia robotnik, którego się tyczy, stósownie do niniejszego porządku służbowego, lub jeżeliby przy swém wstąpieniu do służby swa ostatnią robotę górniczą zataił, bezzwłocznie nawet oddalonym być może.

§. 45. Jako oddalony bez poprzedniego wypowiedzenia będzie także i ten uważany,

a) kto przez czternaście dni bez poprzedniego opowiedzenia się z jakiej bądź przyczyny do roboty nie przyszedł;

b) także i ten, kto wprawdzie jako chory był opowiedziany i lekarską asygnacją opatrzony, jednakże przez sześć tygodni, pomocy lekarskiej nie używał albo bez lekarskiej rady zostawał i tego ostatniego naczelnikowi zakładu lub jego zawiadowcy nie oznajmił.

c) każdy urlopnik wojskowy, który się po swym powrocie z wojska w przeciągu czternastu dni bez ważnych powodów do roboty nie zgłosił.

§. 46. Nie tylko robotnik ten, który w porządku odchodzi, ale i ten, który na zasadzie niniejszego porządku służbowego był oddalony otrzyma swe złożone dokumenta za zwrotem poświadczenia a oprócz tego podług przepisu §. 208 ustawy górniczej świadectwo uwolnienia, w którym obok innych prawem wymaganych wyszczególnień i tę uwagę uczynić należy, czy okaziciel skutkiem poprzedniego wypowiedzenia występuje lub oddalonym zostaje.

§. 47. Występujący lub na zasadzie §§. 202 i 203 ogólnej ustawy górniczej oddaleni dozorczy otrzymają stósowne zaświadczenie.

§. 48. Z jakiegokolwiekby przyczyny nastąpiło wystąpienie z roboty lub ze służby, zawsze z niem ustają wszelkie pretensye do zwrotu składek puszgowych lub do jakiegobądź wsparcia.

Wyjątki od tych postanowień objęte są ustawą dotyczącą puszek brackiej.

Mähr.-Ostrau, am 19. April 1866.

Andrée m/p.,

freiherrlich von Rothschild'scher Bergdirector.

Leopold Fiedler m/p.,

Berginspector der a. p. Kaiser Ferd.-Nordbahn.

Anton Mládek m/p.,

Fürst Salm'scher Berg-Oberingenieur.

Cornelius Fallaux m/p.,

als Bevollmächtigter für das erzh. Steinkohlenbergwerk Gabrielenzeche bei Karwin.

Menzel m/p.,

Bergmeister, in Vertretung des Herrn Grafen Eugen von Larisch.

A. Pata m/p.,

Bergmeister und Bevollmächtigter des Herrn Johann Nepomuk Grafen von Wilczek.

Wilhelm Hübner m/p.,

Schichtmeister, in Vertretung Seiner Excellenz des Herrn Grafen Johann von Larisch-Mönnich.

Franz Loos m/p.,

Bergmeister, in Vertr. des Herrn Gewerken Hermann Zwierzina.

Wolfgang Fuchs m/p.,

fürsterzbischöflicher Bergmeister.

In Gegenwart des berghauptmannschaftlichen Abgeordneten

Josef Fleischans m/p.,

k. k. Bergcommissär.

Nr. Exh. 646.

Gegenwärtige aus 48 Paragraphen bestehende Dienstordnung für das „Ostrauer Steinkohlen-Revier“ wird genehmigt.

Von der k. k. mährisch-schlesischen Berghauptmannschaft zu Olmütz den 7. Mai 1866.

L. S.

Der k. k. Berghauptmann
Hübl m/p.

04

TL 1048 II

Verlag der Gewerkschaften des M.-Ostrauer Steinkohlen-Bergrevieres.
Druck von Protisch, Mährisch-Ostrau.